

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

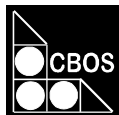
BS/88/88/98

**◆ DYSCYPLINA KLUBOWA I KONSEKWENCJE
JEJ NIEPRZESTRZEGANIA
◆ TRWAŁOŚĆ I WSPÓLDZIAŁANIE KOALICJI**

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

◆ DYSCYPLINA KLUBOWA I KONSEKWENCJE
JEJ NIEPRZESTRZEGANIA

◆ TRWAŁOŚĆ I WSPÓLDZIAŁANIE KOALICJI

- ◆ Poglądy na temat tego, czy poseł powinien przede wszystkim reprezentować interes całego społeczeństwa czy też interes mieszkańców regionu, z którego został wybrany, są podzielone. Nieco częstsze jednak jest przekonanie, że powinien być przede wszystkim przedstawicielem społeczności lokalnej, która go wybrała (51%) niż reprezentantem całego społeczeństwa (45%).
- ◆ Polacy nie wymagają od posłów bezwzględnego przestrzegania dyscypliny klubowej. Bardziej niż lojalność wobec własnego ugrupowania cenią działanie zgodne z wolą swoich wyborców oraz kierowanie się podczas głosowania własnymi przekonaniem. Jedynie 15% ankietowanych sądzi, że w sytuacji obowiązywania dyscypliny klubowej poseł powinien zawsze głosować tak, jak postanowił klub jego partii.
- ◆ W stosunku do lutego '98 bardzo wyraźnie pogorszyły się opinie o współpracy między AWS i UW w ramach wspólnej koalicji rządowej (spadek liczby ocen pozytywnych z 45% do 22%) oraz - w mniejszym stopniu - opinie o współpracy między rządem a prezydentem (spadek liczby ocen pozytywnych z 34% do 27%). Obecnie przeważa opinia, że zarówno te relacje, jak i stosunki między partiami i ugrupowaniami tworzącymi AWS układają się źle.
- ◆ Podzielone są opinie na temat trwałości koalicji rządowej. Tyle samo badanych sądzi, że przetrwa ona do końca kadencji obecnego parlamentu, co przewiduje jej rozpad przed tym terminem (po 36%).

Jednym z ważniejszych wydarzeń politycznych czerwca było głosowanie w Sejmie nad rządowym projektem podziału administracyjnego kraju na 12 województw. Mimo obowiązywania dyscypliny klubowej część posłów koalicji (zwłaszcza z AWS) nie poparła rządowej koncepcji, w wyniku czego projekt w pierwszym głosowaniu został odrzucony. Ostatecznie przegłosowano 12 województw z możliwością zwiększenia ich liczby do 15 przy głosowaniu w Senacie. Głosowanie nad liczbą przyszłych województw ujawniło wiele problemów natury politycznej, przede wszystkim kwestię lojalności parlamentarzystów wobec swoich wyborców, a także wobec ugrupowania, z którego się wywodzą. Wiąże się z tym również problem skuteczności działania rządu i jego zdolności do przeprowadzenia reform.

Inną interesującą sprawą - nie tylko w kontekście debaty nad reformą administracyjną kraju - jest kwestia współpracy między poszczególnymi podmiotami polskiej sceny politycznej: rządem a prezydentem, AWS i UW w ramach wspólnej koalicji rządowej oraz między partiami i ugrupowaniami tworzącymi AWS. Zagadnienia te były przedmiotem czerwcowego sondażu¹.

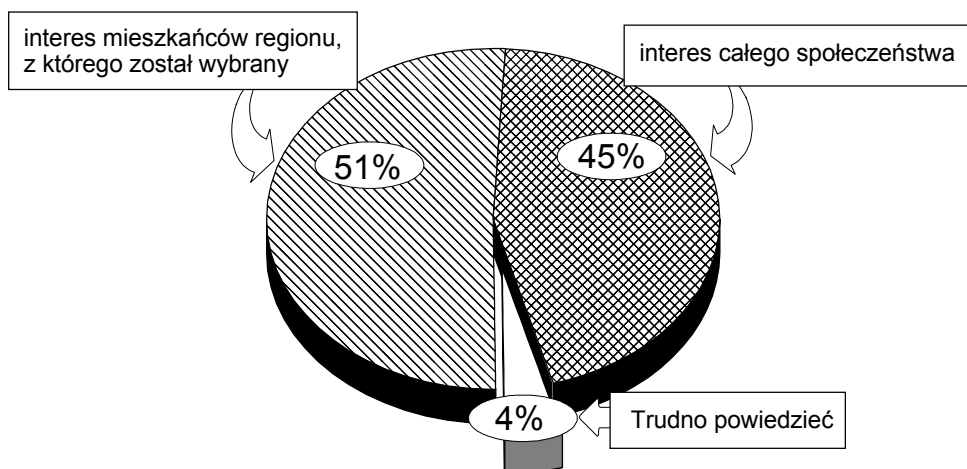
LOJALNOŚĆ POSŁÓW WOBEC SWOICH WYBORCÓW I WŁASNEGO UGRUPOWANIA

Poglądy na temat tego, czy poseł powinien reprezentować przede wszystkim interes całego społeczeństwa czy też raczej mieszkańców regionu, z którego został wybrany, są podzielone. Nieco więcej badanych sądzi, że powinien on być przede wszystkim przedstawicielem społeczności lokalnej, która go wybrała (51%) niż reprezentantem całego społeczeństwa (45%).

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (97) przeprowadzono w dniach 17-23 czerwca ‘98 na 1103-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

RYS. 1. CZY, PANA(I) ZDANIEM, POSEŁ POWINIEN REPREZENTOWAĆ PRZED
WSZYSTKIM:

Opinie w tej kwestii są dość słabo zróżnicowane ze względu na cechy społeczno-demograficzne respondentów. Na tle niejednoznaczności poglądów w poszczególnych grupach społecznych wyróżniają się rolnicy - ponad dwie trzecie spośród nich sądzi, że poseł ma zobowiązania przede wszystkim wobec regionu, z którego został wybrany. Z opinią tą nieco częściej niż przeciętnie zgadzają się także pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz osoby pracujące na własny rachunek. Uwzględniając miejsce zamieszkania respondenta można zauważyć, że zobowiązania posła wobec własnego regionu nieco częściej skłonni są podkreślać mieszkańcy regionu północnego (obejmującego m.in. województwa śląskie i koszalińskie) oraz południowo-wschodniego.

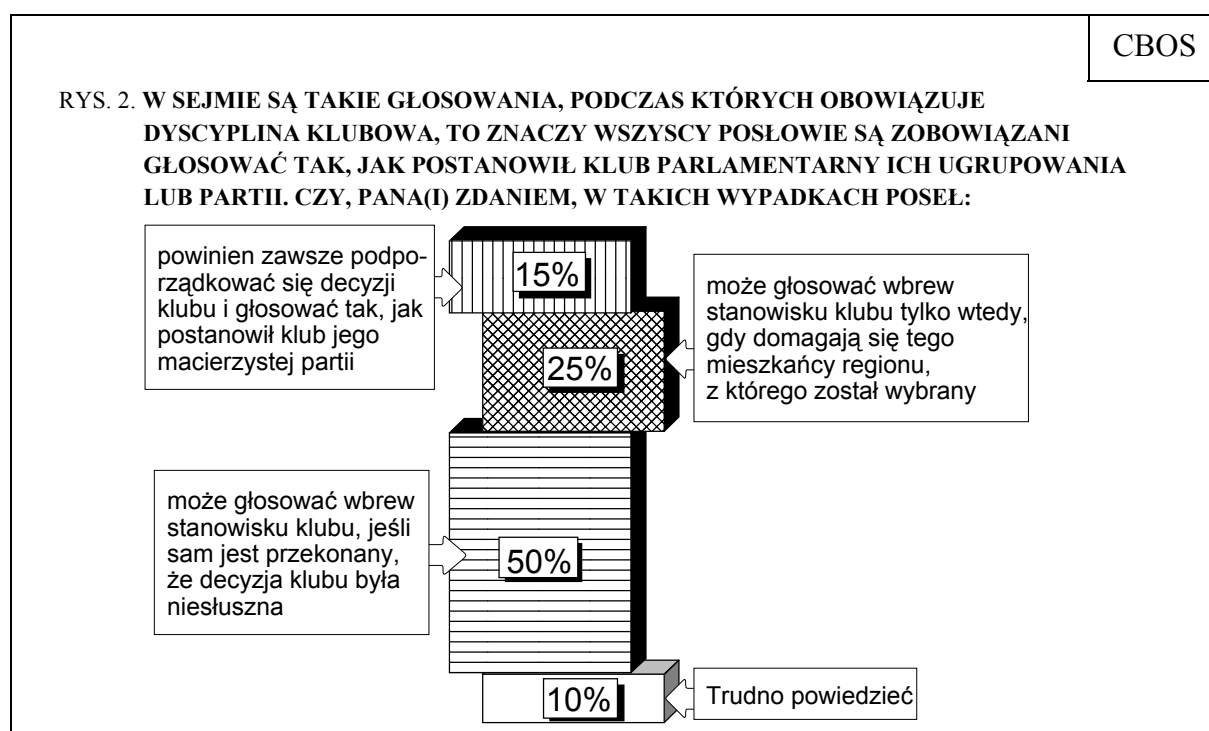
Wprawdzie w postrzeganiu tej kwestii samoidentyfikacja na skali prawica - lewica nie odgrywa większego znaczenia, jednak pewne zróżnicowanie opinii widoczne jest w elektoratach partyjnych. Myślenie o reprezentacji politycznej w kategoriach interesów ogólnospołecznych stosunkowo najbliższe jest sympatykom Unii Wolności, natomiast myślenie o niej w kategoriach interesów partykularnych, regionalnych - zwolennikom PSL.

Tabela 1

w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Czy, Pana(i) zdaniem, poseł powinien reprezentować przede wszystkim:		
	interes całego społeczeństwa	interes mieszkańców regionu, z którego został wybrany	Trudno powiedzieć
UW	58	42	0
SLD	45	51	4
UP	44	54	2
AWS	42	53	4
PSL	23	74	3

Dyscyplina klubowa, obowiązująca podczas niektórych głosowań w parlamencie, stanowi ważny instrument służący zapewnieniu efektywności działania rządu. Jej przestrzeganie wydaje się szczególnie istotne dla skuteczności realizacji reform systemowych. Zdaniem badanych, lojalność parlamentarzystów wobec własnego ugrupowania jest jednak mniej ważna niż zobowiązania wobec swoich wyborców oraz wierność własnym przekonaniom. Jedynie 15% ankietowanych uważa, że poseł powinien zawsze przestrzegać dyscypliny klubowej. Co czwarty badany sądzi, że może głosować wbrew stanowisku klubu tylko wtedy, gdy domagają się tego od niego mieszkańcy regionu, z którego został wybrany. Natomiast aż połowa respondentów podziela pogląd, że poseł może głosować wbrew postanowieniu klubu, jeśli sam jest przekonany, że było ono niesłuszne.

Relatywnie częściej za bezwarunkowym przestrzeganiem przez posłów dyscypliny klubowej opowiadają się mieszkańcy miast liczących 501 tys. i więcej ludności, osoby z wyższym wykształceniem oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji. Natomiast najrzadziej skłonni są wymagać jej od parlamentarzystów rolnicy oraz robotnicy niewykwalifikowani.

Pewne różnice poglądów na ten temat - wynikające, jak należy sądzić, z kontekstu politycznego, w jakim pojawiła się ta kwestia - występują ze względu na orientację polityczną ankietowanych i ich preferencje partyjne. Obowiązki dyscypliny klubowej za wiążące dla posłów relatywnie częściej uznają osoby identyfikujące się z prawicą oraz zwolennicy partii koalicyjnych. Osoby o poglądach lewicowych i centrowych oraz sympatycy ugrupowań opozycyjnych stosunkowo częściej podkreślają natomiast zobowiązania posła wobec swoich wyborców.

Tabela 2

w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	W Sejmie są takie głosowania, podczas których obowiązuje dyscyplina klubowa, to znaczy wszyscy posłowie są zobowiązani głosować tak, jak postanowił klub parlamentarny ich ugrupowania lub partii. Czy, Pana(i) zdaniem, w takich wypadkach poseł:			
	powinien zawsze podporządkować się decyzji klubu i głosować tak, jak postanowił klub jego macierzystej partii	może głosować wbrew stanowisku klubu tylko wtedy, gdy domagają się tego mieszkańcy regionu, z którego został wybrany	może głosować wbrew stanowisku klubu, jeśli sam jest przekonany, że decyzja klubu była niesłuszna	Trudno powiedzieć
AWS	26	19	51	4
UW	24	18	48	10
UP	14	27	52	6
SLD	9	36	51	4
PSL	1	37	52	10

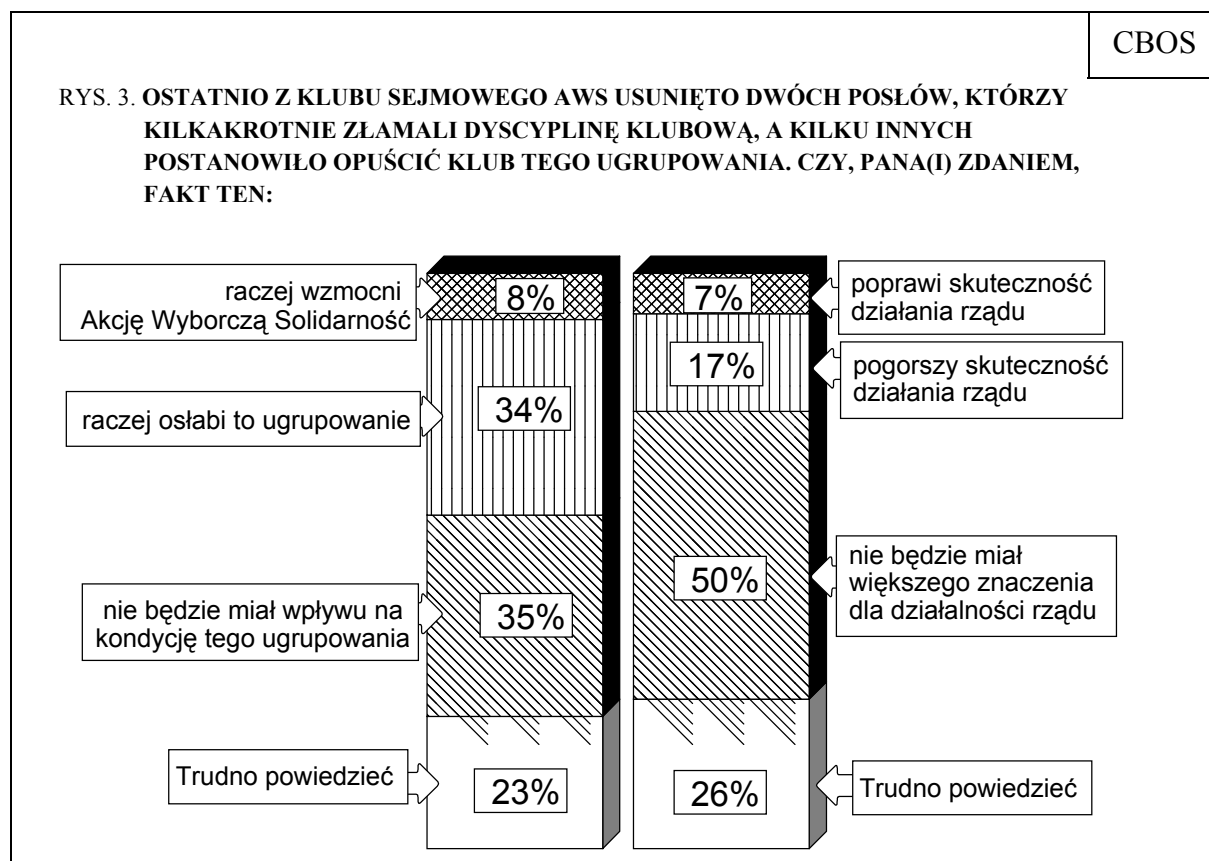
Zapytaliśmy również respondentów o przewidywane polityczne skutki zmniejszenia reprezentacji AWS w Sejmie po usunięciu z klubu parlamentarnego tego ugrupowania dwóch niesubordynowanych posłów i opuszczeniu go w geście solidarności przez kilku dalszych. Interesowało nas, czy - zdaniem badanych - fakt ten osłabi AWS czy też przeciwnie, odejście nielojalnych posłów wpłynie korzystnie na jakość funkcjonowania tej formacji. Idąc dalej, czy

skuteczność działania rządu zmniejszy się wraz z uszczupleniem jego zaplecza parlamentarnego czy też przeciwnie - będzie on mógł liczyć na większą subordynację w szeregach parlamentarzystów koalicji.

Opinie respondentów na ten temat wskazują, że formułując swoje prognozy, kierowali się oni raczej arytmetyką niż oczekiwaniem poprawy „jakości” działania AWS i rządu.

Przewidywania co do następstw zmniejszenia reprezentacji AWS w Sejmie dla funkcjonowania tego ugrupowania są zróżnicowane, choć - zdaniem badanych - trudno oczekiwać, że będą one korzystne. Zbliżony odsetek respondentów sądzi, że zmniejszenie klubu parlamentarnego tego ugrupowania w ogóle nie będzie miało znaczenia dla jego kondycji, co prognozuje, że przyczyni się ono do jego osłabienia.

Rzadziej dostrzegano następstwa zmniejszenia liczby członków klubu parlamentarnego AWS o kilku nieulojalnych posłów dla efektywności działania rządu - co drugi badany nie przypisuje temu większego znaczenia. Wśród pozostałych respondentów częstsza jest opinia, że pogorszy się skuteczność funkcjonowania rządu, niż że się poprawi.

Postrzeganie konsekwencji zmniejszenia liczby członków klubu parlamentarnego AWS związane jest z preferencjami partyjnymi badanych. Ogólnie rzecz biorąc, lepiej niż inni oceniają jego skutki - zarówno dla kondycji AWS, jak i dla skuteczności działalności rządu - zwolennicy UW i AWS. Natomiast negatywnych następstw w obu sferach najczęściej spodziewają się sympatycy SLD i PSL .

Tabela 3 w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Ostatnio z klubu sejmowego AWS usunięto dwóch posłów, którzy kilkakrotnie złamali dyscyplinę klubową, a kilku innych postanowiło opuścić klub tego ugrupowania. Czy, Pana(i) zdaniem, fakt ten:			
	raczej wzmocni AWS	raczej osłabi to ugrupowanie	nie będzie miał wpływu na kondycję tego ugrupowania	Trudno powiedzieć
UW	18	28	43	10
AWS	13	28	43	16
UP	9	38	39	15
SLD	5	53	27	16
PSL	1	42	30	27

Tabela 4 w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Ostatnio z klubu sejmowego AWS usunięto dwóch posłów, którzy kilkakrotnie złamali dyscyplinę klubową, a kilku innych postanowiło opuścić klub tego ugrupowania. Czy, Pana(i) zdaniem, fakt ten:			
	poprawi skuteczność działania rządu	pogorszy skuteczność działania rządu	nie będzie miał większego znaczenia dla działalności rządu	Trudno powiedzieć
UW	14	12	61	12
AWS	9	15	59	18
UP	9	18	58	15
SLD	5	23	55	17
PSL	0	35	39	26

**POSTRZEGANIE RELACJI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PODMIOTAMI
POLSKIEJ SCENY POLITYCZNEJ**

Tłem do omawianych zagadnień może być ocena współpracy między poszczególnymi podmiotami polskiej sceny politycznej. W ostatnich miesiącach wyraźnie pogorszyły się opinie o wzajemnych relacjach między oboma ugrupowaniami koalicyjnymi oraz między rządem i prezydentem. Należy jednak zaznaczyć, że niekorzystne zmiany w postrzeganiu stosunków na scenie politycznej nie dotyczą tylko ostatnich tygodni, lecz są widoczne z perspektywy kilku miesięcy, stąd też nie należy ich łączyć jedynie z ostatnim nieporozumieniem wokół reformy administracyjnej.

Współpraca AWS - UW

W stosunku do lutego br. zdecydowanie pogorszyło się postrzeganie współpracy między AWS i UW w ramach wspólnej koalicji rządowej - negatywnie ocenia ją blisko połowa badanych (46% - o 10 punktów więcej niż przed czterema miesiącami), pozytywnie zaś - jedynie 22% (aż o 23 punkty mniej niż w lutym).

Tabela 5

w procentach

Jak Pan(i) ocenia, czy współpraca między AWS i UW w ramach wspólnej koalicji rządowej układa się dobrze czy też źle?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	II '98	VI '98
Dobrze	45	22
Źle	36	46
Trudno powiedzieć	19	32

Opinie o relacjach między oboma ugrupowaniami koalicyjnymi wiążą się przede wszystkim z orientacją polityczną badanych, ich preferencjami partyjnymi oraz stosunkiem do rządu. Zdecydowanie lepiej są one postrzegane przez osoby deklarujące poglądy prawicowe niż lewicowe. Źle ocenia je blisko dwie trzecie (64%) badanych identyfikujących się z lewicą i 44% respondentów utożsamiających się z prawicą. Podobnie kształtują się poglądy na ten

temat wśród zwolenników i przeciwników rządu - negatywne opinie w tym względzie wyraża 42% osób popierających obecny gabinet i 65% jego przeciwników.

Zróżnicowanie ocen w tej kwestii ze względu na orientację polityczną badanych w pewnym stopniu znajduje odzwierciedlenie w opiniach elektoratów partyjnych. Współpracę między współkoalicjantami najgorzej oceniają zwolennicy SLD. W elektoratach pozostałych ugrupowań opinie są zbliżone - mimo mniejszej ostrości ocen, we wszystkich (również wśród sympatyków AWS i UW) wyraźnie przeważa krytycyzm.

Tabela 6

w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Jak Pan(i) ocenia, czy współpraca między AWS i UW w ramach wspólnej koalicji rządowej układa się dobrze czy też źle?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
AWS	32	47	22
PSL	30	41	30
UP	30	45	25
UW	31	49	21
SLD	21	63	16

Współpraca rząd - prezydent

W nieco mniejszym stopniu, choć także bardzo wyraźnie pogorszyła się ocena relacji między rządem i prezydentem - ponad połowa (57%) badanych (o 6 punktów więcej niż w lutym) ocenia, że współpraca między obu organami władzy wykonawczej układa się źle. Jako dobre określa stosunki rządu z prezydentem 27% respondentów (o 7 punktów mniej niż cztery miesiące temu).

Tabela 7

w procentach

Jak Pan(i) ocenia, czy współpraca między rządem i prezydentem układa się dobrze czy też źle?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	II '98	VI '98
Dobrze	34	27
Źle	51	57
Trudno powiedzieć	15	16

Opinie o współpracy między rządem i prezydentem zależą w dużym stopniu od preferencji partyjnych i stosunku do rządu, natomiast samoidentyfikacja badanych na skali prawica - lewica nie ma tym razem większego znaczenia. I w tym przypadku większą ostrością ocen niż sympatycy pozostałych ugrupowań charakteryzują się zwolennicy SLD - blisko trzy czwarte spośród nich źle ocenia współdziałanie rządu i prezydenta. Natomiast najmniej zastrzeżeń w tym względzie mają sympatycy UP.

Tabela 8

w procentach

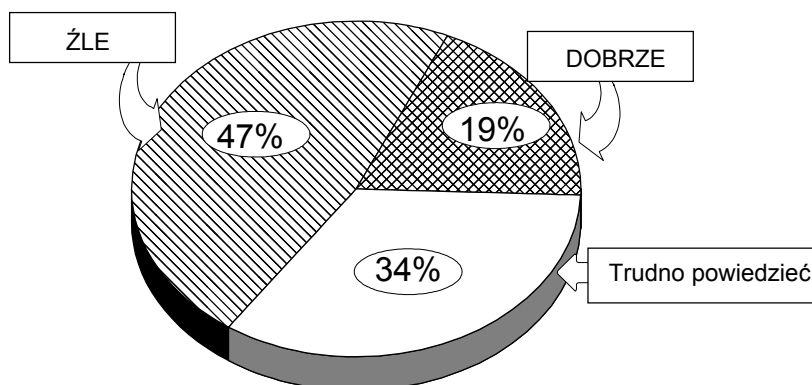
Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Jak Pan(i) ocenia, czy współpraca między rządem i prezydentem układa się dobrze czy też źle?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
UP	52	39	9
PSL	36	62	2
AWS	33	54	13
UW	33	55	12
SLD	19	74	7

Współpracę między rządem i prezydentem zdecydowanie źle oceniają przeciwnicy rządu. Jego zwolennicy są mniej radykalni w ocenie, jednak również wśród nich wyraźnie przeważają opinie negatywne.

Współpraca wewnątrz AWS

Trzecią płaszczyzną, na której także, zdaniem badanych, współpraca układa się nie najlepiej są stosunki wewnątrz AWS - między tworzącymi ją partiami i ugrupowaniami politycznymi. Blisko połowa respondentów sądzi, że są one złe, a jedynie mniej niż jedna piąta ankietowanych określa je jako dobre.

RYS.4. JAK PAN(I) OCENIA, CZY WSPÓLPRACA MIĘDZY PARTIAMI I UGRUPOWANIAMITWORZĄCYMI AWS UKŁADA SIĘ DOBRZE CZY TEŻ ŹLE?

Negatywne oceny stosunków wewnątrz AWS są szczególnie częste wśród osób deklarujących poglądy lewicowe (61%), przeciwników rządu (67%) oraz - uwzględniając opinie elektoratów partyjnych - sympatyków SLD (70%). Wprawdzie zwolennicy AWS najczęściej deklarują pozytywną ocenę jakości współpracy między partiami i ugrupowaniami ją tworzącymi (najwyraźniej starając się bagatelizować istniejące nieporozumienia i konflikty), jednak także wśród nich przeważają negatywne opinie na ten temat.

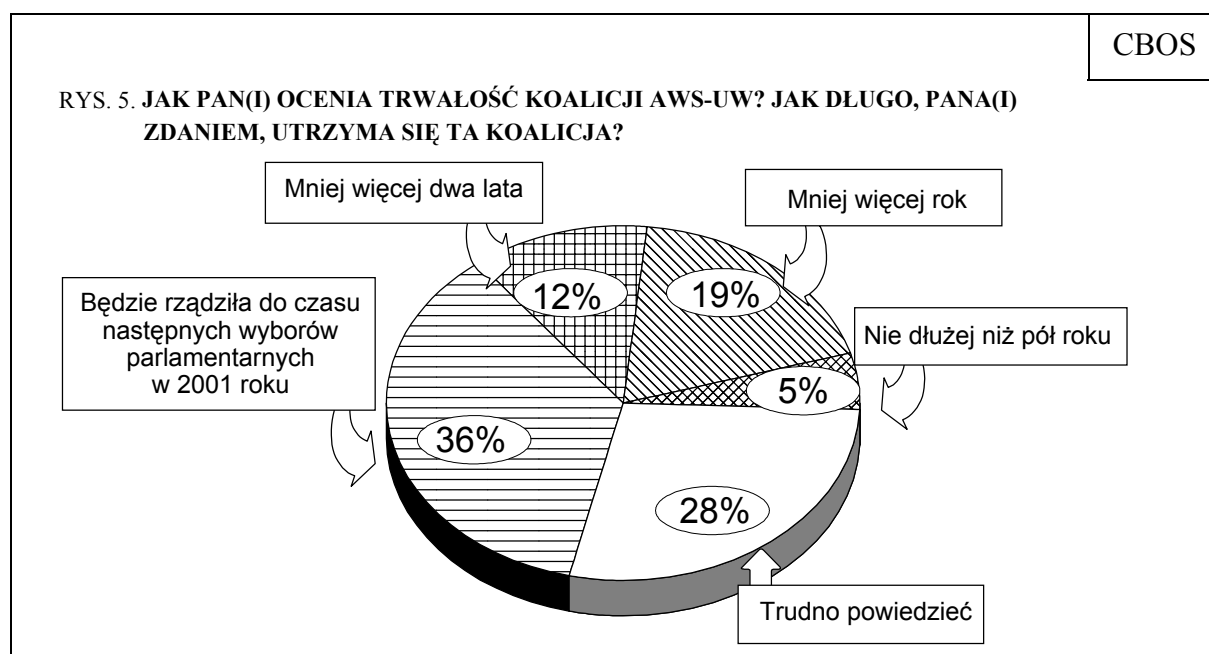
Tabela 9

w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Jak Pan(i) ocenia, czy współpraca między partiami ugrupowaniami tworzącymi AWS układa się dobrze czy też źle?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
AWS	36	41	23
PSL	24	42	34
UP	22	47	31
UW	22	50	28
SLD	13	70	17

PRZEWIDYWANIA DOTYCZĄCE TRWAŁOŚCI KOALICJI

Opinie o trwałości obecnej koalicji są podzielone. Na podstawie deklaracji respondentów, szanse obecnej koalicji na utrzymanie się do wyborów w 2001 roku, można ocenić jak 1:1. Taki sam odsetek badanych sądzi bowiem, że przetrwa ona do końca kadencji obecnego parlamentu, co przewiduje jej rozpad przed tym terminem (po 36%). Ci, którzy oceniają, że koalicja AWS-UW nie dotrwa do następnych wyborów parlamentarnych w 2001 roku, najczęściej prognozują, że utrzyma się ona jeszcze mniej więcej rok. Znaczny odsetek badanych (28%) powstrzymuje się natomiast od jakichkolwiek spekulacji na ten temat.

Przewidywania dotyczące trwałości koalicji także najsilniej wiążą się z poglądami politycznymi, preferencjami partyjnymi oraz stosunkiem do rządu. Przekonanie, że obecna koalicja utrzyma się do końca kadencji parlamentu, deklaruje ponad połowa badanych utożsamiających się z prawicą (52%) i tylko co czwarty ankietowany identyfikujący się z lewicą. Niemal tak samo rozkładają się opinie ze względu na stosunek do rządu - przetrwania obecnego układu koalicyjnego do wyborów spodziewa się ponad połowa zwolenników rządu (52%) i mniej niż jedna czwarta jego przeciwników (23%).

Zróznicowane są poglądy poszczególnych elektoratów partyjnych na trwałość koalicji. Jej rozpad przed wyborami przewiduje ponad połowa (58%) sympatyków SLD, a jedynie 27% spośród nich sądzi, że będzie ona funkcjonować pełną kadencję parlamentu. Spośród ugrupowań koalicyjnych szanse przetrwania obecnej koalicji bardziej optymistycznie postrzegają zwolennicy AWS niż sympatycy UW (odpowiednio 54% i 44% z nich ma nadzieję, że utrzyma się ona do następnych wyborów).

Tabela 10

w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Jak Pan(i) ocenia trwałość koalicji AWS-UW? Jak długo, Pana(i) zdaniem, utrzyma się ta koalicja?				
	Nie dłużej niż pół roku	Mniej więcej rok	Mniej więcej dwa lata	Będzie rządziła do następnych wyborów parlamentarnych w 2001 roku	Trudno powiedzieć
AWS	3	12	11	54	19
UW	2	20	16	44	19
PSL	5	15	10	43	27
UP	2	22	23	35	18
SLD	10	35	13	27	14

★

★

★

Polacy nie wymagają od posłów bezwzględnego przestrzegania dyscypliny klubowej. Bardziej niż lojalność wobec własnego ugrupowania cenią działanie zgodne z wolą swoich wyborców oraz kierowanie się podczas głosowania własnymi przekonaniem. Jedynie 15% badanych uważa, że w sytuacji obowiązywania dyscypliny klubowej poseł powinien zawsze głosować tak, jak postanowił klub jego partii. Być może wynika to z ogólnie negatywnej oceny funkcjonowania systemu partyjnego Polsce. W listopadzie '96 ze stwierdzeniem, że tak naprawdę partie polityczne nie są nikomu potrzebne, poza ich działaczami, zgodziła się

połowa badanych, a tylko 37% było przeciwnego zdania². Może to być po części spowodowane także niezrozumieniem mechanizmów skutecznego sprawowania władzy. Pewną rolę może także odgrywać kontekst polityczny, w jakim ostatnio podnoszono tę kwestię, a więc głosowanie nad liczbą przyszłych województw.

Niepokojem napawa fakt znacznego pogorszenia się postrzegania relacji, z jednej strony, między ugrupowaniami koalicyjnymi, z drugiej zaś - między rządem a prezydentem. Obecnie przeważająca część respondentów źle ocenia tę współpracę, jak również stosunki wewnątrz AWS. Ponieważ harmonijne współdziałanie między różnymi organami władzy, brak konfliktów politycznych należą do najbardziej cenionych wartości w życiu publicznym, można sądzić, że negatywne opinie o ich wzajemnych relacjach utrwalają w społeczeństwie niekorzystny wizerunek polskiej klasy politycznej i szkodzą jej autorytetowi.

Opracowała
Beata ROGUSKA

---

² Por. komunikat CBOS „Funkcjonowanie demokracji w Polsce”, styczeń ‘97.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. W Sejmie są takie głosowania, podczas których obowiązuje dyscyplina klubowa, to znaczy wszyscy posłowie są zobowiązani głosować tak, jak postanowił klub parlamentarny ich ugrupowania lub partii. Czy, Pana(i) zdaniem, w takich wypadkach poseł: 1 - powinien zawsze podporządkować się decyzji klubu i głosować tak, jak postanowił klub jego macierzystej partii; 2 - może głosować wbrew stanowisku klubu tylko wtedy, gdy domagają się tego mieszkańcy regionu, z którego został wybrany; 3 - może głosować wbrew stanowisku klubu, jeśli sam jest przekonany, że decyzja klubu była niesłuszna (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	25	50	10	1103
Płeć					
Mężczyźni	16	27	49	8	522
Kobiety	14	23	50	13	581
Wiek					
18-24 lat	17	30	42	11	153
25-34	15	26	55	4	196
35-44	11	25	57	7	232
45-54	16	22	54	8	216
55-64	13	23	52	11	125
65 lat i więcej	18	23	35	24	181
Miejsce zamieszkania					
Wieś	10	26	49	15	410
Miasto do 20 tys.	15	23	53	9	137
od 21 do 100 tys.	16	27	51	5	203
101-500 tys.	16	26	50	7	210
501 tys. i więcej mieszk.	27	18	45	10	143
Region					
Północny	14	21	51	14	129
Zachodni	14	28	51	6	104
Środkowo-zachodni	15	27	49	9	178
Środkowy	20	24	40	16	199
Wschodni	13	26	53	8	120
Południowo-wschodni	13	28	49	10	176
Południowo-zachodni	15	21	56	8	198
Wykształcenie					
Podstawowe	11	23	46	20	341
Zasadnicze zawodowe	14	28	52	5	293
Średnie	17	25	52	6	368
Wysze	24	21	46	8	101
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	23	27	45	5	81
Prac. umysł. niż. szczebla	15	25	57	3	107
Pracownicy fiz.- umysł.	17	27	47	9	101
Robotnicy wykwalifikowani	15	26	55	4	118
Robotnicy niewykwalifik.	5	28	59	8	48
Rolnicy	2	21	65	12	52
Pracujący na rach. własny	12	23	57	8	57
Bierni zawodowo					
Rezerwiści	13	21	50	16	125
Emeryci	16	24	43	18	198
Uczniowie i studenci	26	25	41	7	60
Bezrobotni	10	32	42	15	95
Gospodynie domowe i inni	20	20	50	10	61
Pracujący poza rolnictwem					
sferze budżetowej	16	25	52	7	111
sekt. państw., publicznym	13	22	62	4	101
sp. właśc. pryw. i państwa	15	33	47	5	108
sekt. pryw. poza rolnictw.	17	25	52	6	210
prywatnym gosp. rolnym	3	19	69	9	61
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	9	27	51	13	141
201 - 325	8	24	59	9	159
326 - 449	14	30	43	12	179
450 - 599	19	24	48	9	177
Powyżej 599 zł	20	24	51	5	246
Ocena własnych war. mater.					
Złe	10	26	51	14	304
Średnie	15	25	51	10	516
Dobre	21	24	47	8	283
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	9	22	57	11	63
Raz w tygodniu	15	26	47	12	598
Kilka razy w miesiącu	19	24	46	12	157
Kilka razy w roku	12	25	57	6	187
W ogóle nie uczestniczy	16	21	54	8	98
Poglądy polityczne					
Lewica	9	31	56	4	236
Centrum	10	31	52	7	323
Prawica	28	18	45	9	324
Trudno powiedzieć	10	19	47	24	221

Tabela 2. Jak Pan(i) ocenia, czy współpraca między AWS i UW w ramach wspólnej koalicji rządowej układa się dobrze czy też źle?

(%)

	Dobrze	źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	46	32	1099
Płeć				
Mężczyźni	27	49	24	521
Kobiety	18	43	39	579
Wiek				
18-24 lat	25	36	39	153
25-34	23	41	36	196
35-44	20	51	29	231
45-54	22	51	27	213
55-64	23	55	22	125
65 lat i więcej	20	42	38	181
Miejsce zamieszkania				
Wieś	21	41	38	409
Miasto do 20 tys.	20	46	34	137
od 21 do 100 tys.	20	53	27	203
101-500 tys.	33	45	22	209
501 tys. i więcej mieszk.	16	52	32	142
Region				
Północny	20	40	41	127
Zachodni	26	43	31	104
Środkowozachodni	28	44	29	178
Środkowy	16	43	41	197
Wschodni	17	55	27	120
Południowo-wschodni	21	51	29	176
Południowo-zachodni	27	47	27	198
Wykształcenie				
Podstawowe	19	38	43	340
Zasadnicze zawodowe	22	47	30	292
Średnie	23	49	28	366
Wyższe	30	58	13	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	29	55	15	81
Prac. umysł. niż. szczebla	22	55	23	106
Pracownicy fiz. - umysł.	18	41	41	101
Robotnicy wykwalifikowani	25	47	28	118
Robotnicy niewykwalifik.	21	40	39	48
Rolnicy	29	38	33	52
Pracujący na rach. własny	23	51	26	57
Bierni zawodowo				
Renciści	16	49	35	125
Emeryci	26	47	28	198
Uczniowie i studenci	28	36	36	60
Bezrobotni	15	43	42	95
Gospodynie domowe i inni	16	35	49	58
Pracujący poza rolnictwem				
sferze budżetowej	24	56	20	110
sekt. państw., publicznym	18	55	27	101
sp. właśc. pryw. i państwa	21	36	42	108
sekt. pryw. poza rolnict.	25	51	24	210
prywatnym gosp. rolnym	29	39	31	60
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	11	44	45	141
201 - 325	18	47	36	156
326 - 449	24	43	33	179
450 - 599	26	48	25	177
Powyżej 599 zł	29	52	20	245
Ocena własnych war. mater.				
Źle	13	46	41	304
Średnie	23	48	29	513
Dobre	32	42	26	281
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	23	44	33	63
Raz w tygodniu	25	42	32	597
Kilka razy w miesiącu	21	47	32	157
Kilka razy w roku	14	54	32	184
W ogóle nie uczestniczy	20	52	29	98
Poglądy polityczne				
Lewica	18	64	18	236
Centrum	21	46	33	320
Prawica	36	44	20	324
Trudno powiedzieć	9	29	62	220

Tabela 3. Jak Pan(i) ocenia, czy współpraca między **rządem i prezydentem** układa się dobrze czy też źle?

	(%)			
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	57	16	1099
Płeć				
Mężczyźni	27	63	11	521
Kobiety	27	53	20	579
Wiek				
18-24 lat	36	47	17	153
25-34	31	54	15	196
35-44	21	64	14	231
45-54	24	64	13	213
55-64	24	63	13	125
65 lat i więcej	26	51	23	181
Miejsce zamieszkania				
Wieś	28	52	20	409
Miasto do 20 tys.	22	57	20	137
od 21 do 100 tys.	25	61	14	203
101-500 tys.	31	59	10	209
501 tys. i więcej mieszk.	22	68	10	142
Region				
Północny	30	56	14	127
Zachodni	27	63	10	104
Środkowozachodni	26	55	19	178
Środkowy	26	56	18	197
Wschodni	19	67	14	120
Południowo-wschodni	25	59	16	176
Południowo-zachodni	33	52	15	198
Wykształcenie				
Podstawowe	29	49	22	340
Zasadnicze zawodowe	30	56	15	292
Średnie	27	61	12	366
Wyższe	12	77	11	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	16	74	10	81
Prac. umysł. niż. szczebla	17	72	11	106
Pracownicy fiz. - umysł.	37	44	19	101
Robotnicy wykwalifikowani	26	61	13	118
Robotnicy niewykwalifik.	28	57	15	48
Rolnicy	24	59	17	52
Pracujący na rach. własny	23	61	16	57
Bierni zawodowo				
Renciści	24	61	15	125
Emeryci	29	52	19	198
Uczniowie i studenci	29	59	12	60
Bezrobotni	28	49	23	95
Gospodynie domowe i inni	40	43	17	58
Pracujący poza rolnictwem				
sferze budżetowej	24	67	9	110
sekt. państw., publicznym	21	61	17	101
sp. właśc. pryw. i państwa	23	60	16	108
sekt. pryw. poza rolnict.	24	62	13	210
prywatnym gosp. rolnym	27	59	14	60
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	29	49	22	141
201 - 325	28	53	19	156
326 - 449	29	53	18	179
450 - 599	26	63	11	177
Powyżej 599 zł	24	68	8	245
Ocena własnych war. mater.				
Źle	27	53	19	304
Średnie	24	60	15	513
Dobre	30	57	13	281
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	28	57	15	63
Raz w tygodniu	29	55	16	597
Kilka razy w miesiącu	26	59	16	157
Kilka razy w roku	26	57	17	184
W ogóle nie uczestniczy	17	70	13	98
Poglądy polityczne				
Lewica	21	71	8	236
Centrum	32	55	13	320
Prawica	30	62	8	324
Trudno powiedzieć	22	40	38	220

Tabela 4. Jak Pan(i) ocenia, czy współpraca między partiami i ugrupowaniami tworzącymi AWS układa się dobrze czy też źle?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	47	34	1099
Płeć				
Mężczyźni	20	54	26	521
Kobiety	18	40	42	578
Wiek				
18-24 lat	26	28	46	153
25-34	23	44	33	195
35-44	18	52	30	231
45-54	15	56	29	213
55-64	21	53	26	125
65 lat i więcej	13	44	44	181
Miejsce zamieszkania				
Wieś	19	42	39	408
Miasto do 20 tys.	19	46	36	137
od 21 do 100 tys.	23	44	34	203
101-500 tys.	18	53	29	209
501 tys. i więcej mieszk.	16	55	29	142
Region				
Północny	18	40	43	126
Zachodni	26	45	29	104
Środkowozachodni	19	46	35	178
Środkowy	17	45	38	197
Wschodni	14	52	33	120
Południowo-wschodni	23	47	31	176
Południowo-zachodni	18	51	32	198
Wykształcenie				
Podstawowe	17	37	47	340
Zasadnicze zawodowe	17	50	33	291
Średnie	22	49	29	366
Wyższe	21	63	15	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	20	59	21	81
Prac. umysł. niż. szczebla	28	49	24	106
Pracownicy fiz. - umysł.	15	39	46	101
Robotnicy wykwalifikowani	19	52	29	118
Robotnicy niewykwalifik.	20	44	36	48
Rolnicy	19	45	36	52
Pracujący na rach. własny	16	58	26	57
Bierni zawodowo				
Renciści	13	49	38	125
Emeryci	18	48	34	198
Uczniowie i studenci	36	28	35	60
Bezrobotni	14	44	42	94
Gospodynie domowe i inni	16	35	49	58
Pracujący poza rolnictwem				
sferze budżetowej	24	51	25	110
sekt. państw., publicznym	16	52	33	101
sp. właśc. pryw. i państwa	21	43	36	108
sekt. pryw. poza rolnictw.	19	51	30	210
prywatnym gosp. rolnym	21	45	34	60
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	13	44	43	141
201 - 325	18	49	33	156
326 - 449	19	38	43	179
450 - 599	20	50	30	177
Powyżej 599 zł	23	55	22	245
Ocena własnych war. mater.				
Źle	13	46	41	304
Średnie	20	48	33	513
Dobre	23	46	30	281
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	16	43	40	63
Raz w tygodniu	23	42	36	597
Kilka razy w miesiącu	18	49	33	156
Kilka razy w roku	12	58	30	184
W ogóle nie uczestniczy	14	54	32	98
Poglądy polityczne				
Lewica	17	61	22	236
Centrum	18	49	34	320
Prawica	30	48	22	324
Trudno powiedzieć	7	27	66	220

Tabela 5. Jak Pan(i) ocenia trwałość koalicji AWS-UW? Jak długo, Pana(i) zdaniem, utrzyma się ta koalicja? 1 - Nie dłużej niż pół roku; 2 - Mniej więcej rok; 3 - Mniej więcej dwa lata; 4 - Będzie rządziła do czasu następnych wyborów parlamentarnych w 2001 roku

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	5	19	12	36	28	1101
Płeć						
Mężczyźni	5	22	15	38	21	522
Kobiety	5	17	9	34	34	579
Wiek						
18-24 lat	6	20	13	32	30	153
25-34	4	21	12	38	25	196
35-44	6	25	12	36	21	231
45-54	3	21	11	44	20	214
55-64	7	18	11	33	31	125
65 lat i więcej	3	9	13	29	46	181
Miejsce zamieszkania						
Wieś	4	16	11	33	36	409
Miasto do 20 tys.	8	20	8	39	25	137
od 21 do 100 tys.	8	23	7	36	27	203
101-500 tys.	4	19	17	39	22	209
501 tys. i więcej mieszk.	2	23	18	36	22	143
Region						
Północny	4	19	10	43	25	127
Zachodni	3	21	16	38	21	104
Środkowo-zachodni	7	23	13	37	20	178
Środkowy	2	17	12	30	38	199
Wschodni	9	11	11	33	36	120
Południowo-wschodni	5	19	14	35	26	176
Południowo-zachodni	4	23	9	37	28	198
Wykształcenie						
Podstawowe	4	13	7	33	42	340
Zasadnicze zawodowe	6	20	15	34	25	292
Średnie	5	22	13	38	22	368
Wyższe	2	26	16	46	10	101
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	3	25	14	45	14	81
Prac. umysł. niż. szczebla	5	20	11	46	18	107
Pracownicy fiz.- umysł.	4	27	7	29	34	101
Robotnicy wykwalifikowani	7	20	16	42	15	118
Robotnicy niewykwalifik.	13	5	5	45	32	48
Rolnicy	1	15	13	32	38	52
Pracujący na rach. własny	1	27	23	37	12	57
Bierni zawodowo						
Renciści	6	18	14	20	41	125
Emeryci	4	13	11	36	35	198
Uczniowie i studenci	0	26	21	30	23	60
Bezrobotni	8	16	3	41	32	95
Gospodynie domowe i inni	1	24	9	33	33	58
Pracujący poza rolnictwem						
sferze budżetowej	4	23	16	46	11	111
sekt. państw., publicznym	5	18	12	40	25	101
sp. właśc. pryw. i państwa	6	26	7	35	26	108
sekt. pryw. poza rolnict.	5	23	15	38	20	210
prywatnym gosp. rolnym	1	14	12	35	38	60
Dochoły na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	7	18	8	30	37	141
201 - 325	5	22	9	30	34	156
326 - 449	3	19	15	33	30	179
450 - 599	6	18	12	44	19	177
Powyżej 599 zł	4	24	15	42	16	246
Ocena własnych war. mater.						
Złe	10	16	12	31	31	304
Średnie	3	19	11	36	31	515
Dobre	3	23	15	40	19	281
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	4	17	3	41	35	63
Raz w tygodniu	4	16	10	39	31	597
Kilka razy w miesiącu	7	22	16	30	25	157
Kilka razy w roku	6	29	14	30	21	185
W ogóle nie uczestniczy	5	19	17	35	24	98
Poglądy polityczne						
Lewica	10	35	13	25	17	236
Centrum	3	19	15	35	27	322
Prawica	4	14	12	52	18	324
Trudno powiedzieć	2	11	7	24	56	220